

עודד בן-דורי

תקוותנו

ממקום מושבי

בגופי

ראיתי אתכם הולכים

ההולכים

הכל יוצא

תלמיד מאצל שלחן הכתיבה

פועל מעבודת יומו

אפלו חתן מחררו

איז נקי

רק פלה בחפתה

עיניה פלות

תמתין

עד שוב

עד יפתחו שערי שמים

וירד עמוד הענן

"הכל יוצא אפלו חתן מחררו ופלה בחפתה", סוטה פ"ח מ"ז

לבתו הקטנה תוך כדי כך שהוא מאכיל אותה. השורות כאן מתקשרות אל כותרת השיר, 'ארוחת בוקר ישראלית', שעוד נחזור אליה. במסגרת אותה שיחה נפוצה, במקום המשפט הרווח: "תפתחי פה גדול ילדה/ הנה מטוס בשמים" או "הנה בא אווירון", שנועד להסב את תשומת לבו מהאוכל ותוך כדי כך לאפשר את האכלתה, מופיע המשפט "הנה חייל במטוס", שהוא הרבה יותר אנושי מהחיווי החפצי של המטוס. כאן כביכול אומרת לנו אלפרט קרמי: שימו לב: במטוס יש חייל; זה יכול להיות חייל מוטס או אפילו הטייס עצמו, אבל זה לא סתם כך אווירון כמו שמקובל לספר לילדים, להאכיל אותם ב"לוקשים" בלתי מזיקים. זה חייל שאולי נמצא בסכנת מלחמה, למשל. סיום השיר חותר תחת המיתוס המרכזי של ירושת המאכלת (לעיל). הדוברת כאן, שהיא ילדה, מתארת בפני אביה את הקושי שלה לאכול תוך כדי הסיפור הלא בהכרח תמים שלו.

השיר מעמת אפוא בין תמונת היסוד הישראלית של מסדר צבאי שמתבצע כנראה בעקבות מלחמה ושבוךרד כלל זה ההקשר שלו: הכנה לפעולה צבאית כלשהי, בין אם מדובר באימון ובין אם מדובר בלחימה ממש, לבין תמונת יסוד ישראלית אחרת של ארוחת הבוקר הישראלית, שנתפסת כמשהו הרבה יותר שליו, אולי אפילו בורגני, שלא מאיים על החיים. דווקא נוכח החיבור הישראלי הקשה בין החיים והמוות בידי החרב וכלי המלחמה, איילת אלפרט קרמי מבקשת להפריד ביניהם ולהסב את תשומת לבנו, הקוראים, אל מה שנעשה שגור מדי ואל מה שעוד יכול להשתנות.

שירת ישראל / אילן בוקוביץ'

איילת אלפרט קדמי

ארוחת בוקר ישראלית

חילים מסתדרים

בשורות ישרות

לצורת מלבן.

גופם המנקב

מרוח בלבן תכריכי

קרמז לסוף.

עקשיו

תפתחי פה גדול ילדה שלי

הנה חיל במטוס

אני לא מצליחה לבלע אבא

השיר 'ארוחת בוקר ישראלית' מאת איילת אלפרט קדמי (ילידת 1976, גבעתיים, רחובות) הוא מורכב הרבה יותר אולי מכפי שהוא נראה במבט ראשון. הוא מתכתב לדעתו, במודע או שלא במודע, עם אחד השירים הבולטים והמזוטטים ביותר בשירה העברית החדשה, 'ירושה', מאת המשורר חיים גורי, שפורסם בספר שיריו השלישי, 'שושנת-רוחות', ואלו מילותיו: "האיל בא אחרון, ולא ידע אברהם כי הוא/ משיב לשאלת הילד/ ראשית-אונז בעת יומו ערב.// נשא ראשו השב/ בראותו כי לא חלם חלום/ והמלאך נצב - / נשרה המאכלת מידו// הילד שהתר מאסוריו/ ראה את גב אביו// יצחק, כמספר, לא העלה קרבן. הוא חי ימים רבים, / ראה בטוב עד אור עיניו / קהה.// אבל את השעה ההיא הוריש לצאצאיו/ הם נולדים/ ומאכלת בלבם" (1960, הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 82, מתוך השער הראשון של הספר הנקרא "אני והשקט").

בשירו מתכתב גורי עם פרשת העקדה מספר בראשית (פרק כ"ב, פסוקים א"ט) וכביכול קובע חותם של גורה על העם היהודי. על פי חותם זה מתווקף גורלו ההיסטורי הנוכחי של העם היהודי לחיות על פי החרב וליפול על מזבח השלום או המלחמה בין העמים במסגרת הסכסוך הישראלי-ערבי. האופן התיאורי של השיר והדרך שבה בחר המשורר לסיימו בקביעה הפסקנית "הם נולדים ומאכלת בלבם" הפכו אותו למסמן של אבן דרך טרגית בתולדות העם בעת החדשה.

לעומתו השיר של איילת אלפרט קדמי, כותבת שירים צעירה, שנולדה שלוש שנים לאחר מלחמת יום הכיפורים הטראומטית, מבקש להפר את הסדר הקיים של המסורת השירית ששירו של גורי קבע. בבית הראשון של השיר אמנם התיאור כמו נכנע לאותה מסורת ומתאר חיילים בעת מסדר צבאי. קריאת שלוש השורות הראשונות של השיר מאפשרת לנו לדמיין מסדר של חיילים בשלוש ער כדי יצירת צורת המלבן המתוארת בהן. אלא ששלוש השורות האחרונות של הבית הראשון כבר סותרות את האפשרות של מסדר צבאי שגור: החיילים הללו ספק מתים ספק חיים - ממש כמו תיאורם במסגרת הטופוס הרווח בשירה העברית החדשה של המת-החי, הלוחם-הגיבור-הקורבן של ימי קום המדינה - אבל ברור שהם הולכים ודועכים לקראת מותם. אפשר לדמיין כאן תמונה מצמרדת של ארונות מתים של אותם חיילים, ארונות שגם להם, אגב, צורת מלבן.

בבית השני של השיר התמונה המסורתית של המאכלת או הגוף החיילי מנוקב הכדורים משתנה, שלא לומר מתהפכת. הקורא עד לשיחה בין אב